

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
11 ΙΟΥΝΙΟΥ 2018
ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

Διδαγμένο κείμενο Πλάτωνος Πολιτεία 519c-520a

Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὰν ἀναβάντες ἱκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται.

Τὸ ποῖον δὴ;

Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν καὶ μὴ ἐθέλειν πάλιν καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμώτας μηδὲ μετέχειν τῶν παρ' ἐκείνοις πόνων τε καὶ τιμῶν, εἴτε φαυλότεραι εἴτε σπουδαιότεραι.

Ἐπειτ', ἔφη, ἀδικήσομεν αὐτούς, καὶ ποιήσομεν χειρόν ζῆν, δυνατόν αὐτοῖς ὃν ἄμεινον;

Ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν, ὦ φίλε, ὅτι νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἐν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι, συναρμόττων τοὺς πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκῃ, ποιῶν μεταδιδόναι ἀλλήλοις τῆς ὠφελείας ἣν ἂν ἕκαστοι τὸ κοινὸν δυνατοὶ ὦσιν ὠφελεῖν καὶ αὐτὸς ἐμποῶν τοιούτους ἄνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφίῃ τρέπεσθαι ὅτῃ ἕκαστος βούλεται, ἀλλ' ἵνα καταχρῆται αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως.

Ἀληθῆ, ἔφη, ἐπελαθόμην γάρ.

Σκέψαι τοίνυν, εἶπον, ὦ Γλαῦκων, ὅτι οὐδ' ἀδικήσομεν τοὺς παρ' ἡμῖν φιλοσόφους γιγνομένους, ἀλλὰ δίκαια πρὸς αὐτοὺς ἐροῦμεν προσαναγκάζοντες τῶν ἄλλων ἐπιμελεῖσθαι τε καὶ φυλάττειν.

A. Από το παραπάνω κείμενο να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του χωρίου: «Ἡμέτερον δὴ ἔργον [...] ὃν ἄμεινον;».

Μονάδες 10

- B1.** Ο Πλάτων, για να παρουσιάσει το αγαθό και την πορεία προς την κατάκτησή του, χρησιμοποιεί, μεταξύ άλλων, τις παρακάτω φράσεις:
- α) «ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι

μέγιστον», β) «ιδεῖν τε τὸ ἀγαθόν» και γ) «ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν». Να αναλύσετε το νόημα αυτών των φράσεων στο κείμενο του Πλάτωνα.

Μονάδες 15

B2. Αφού διαβάσετε το χωρίο «Ἐπελάθου [...] τῆς πόλεως», να απαντήσετε με βάση αυτό στα δύο επόμενα ερωτήματα:

- α.** Ποιος είναι ο σκοπός του νόμου; (μονάδες 3)
β. Με ποιους τρόπους προσπαθεί να τον επιτύχει; (μονάδες 12)

Μονάδες 15

B3. Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στον αριθμό καθεμιάς από τις προτάσεις της στήλης Α, τη σωστή λέξη ή πρόταση της στήλης Β:

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Δικαιοσύνη είναι η εντιμότητα στις συναλλαγές σύμφωνα με τον	Γλαύκωνα.
	Θρασύμαχο.
	Κέφαλο.
2. Ο δεύτερος κύκλος εκπαίδευσης των φυλάκων δεν περιλαμβάνει	τη στερεομετρία.
	την αρμονική.
	τον χορό.
3. Το πρώτο ταξίδι του Πλάτωνα στις Συρακούσες είχε δραματικές εξελίξεις, γιατί	γνώρισε τον Πυθαγορισμό.
	ἐκδιώχθηκε κακὴν κακῶς ἀπὸ το νησί.
	ενεπλάκη στην εμφύλια διαμάχη Δίωνα - Διονυσίου.
4. Οι φύλακες επίκουροι	είναι υποχρεωμένοι να συντηρούν τις δύο άλλες τάξεις.
	επωμίζονται στρατιωτικά και διοικητικά καθήκοντα.
	μεριμνούν για την ευδαιμονία ολόκληρης της πολιτείας.
5. Όταν ο κακούργος κηφήνας αναλάβει με τη βοήθεια του Δήμου την εξουσία, εγκαθιστά	τη Δημοκρατία.
	την Ολιγαρχία.
	την Τυραννίδα.

Μονάδες 10

- B4. α.** Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιό σας καθεμία αρχαία ελληνική λέξη της στήλης Α με την ετυμολογικά συγγενή της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. (Στη στήλη Β περισεύει μία λέξη.)

Στήλη Α	Στήλη Β
ἀφικέσθαι	ανικανοποίητος
εἶπον	αφαιρετικός
ιδεῖν	ιδέα
μεταδιδόναι	παράδοση
	ρήμα

(μονάδες 4)

- B4. β.** Για καθεμία από τις τρεις παρακάτω λέξεις να γράψετε μία περίοδο λόγου στα νέα ελληνικά, όπου η ίδια λέξη, σε οποιαδήποτε μορφή της (πτώση, αριθμό, γένος, βαθμό, μέρος του λόγου), θα χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: «ἀγαθόν», «πόνων», «φauλότεροι».

(μονάδες 6)

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλους Ρητορική, Α 1-2 (έκδ. του R. Kassel)

Η σχέση ρητορικής και διαλεκτικής

Ἡ ρητορική ἐστὶν ἀντίστροφος¹ τῇ διαλεκτικῇ· ἀμφότεραι γὰρ περὶ τοιούτων τινῶν εἰσὶν ἃ κοινὰ τρόπον τινὰ ἀπάντων ἐστὶ γνωρίζειν καὶ οὐδεμιᾶς ἐπιστήμης ἀφωρισμένης². Διὸ καὶ πάντες τρόπον τινὰ μετέχουσιν ἀμφοῖν³· πάντες γὰρ μέχρι τινὸς καὶ ἐξετάζειν καὶ ὑπέχειν λόγον καὶ ἀπολογεῖσθαι καὶ κατηγορεῖν ἐγχειροῦσιν. Τῶν μὲν οὖν πολλῶν οἱ μὲν εἰκῇ⁴ ταῦτα δρῶσιν, οἱ δὲ διὰ συνήθειαν ἀπὸ ἕξεως⁵. Ἐπεὶ δ' ἀμφοτέρως ἐνδέχεται, δηλὸν ὅτι εἴη ἂν αὐτὰ καὶ ὁδῶ⁶ ποιεῖν· δι' ὃ γὰρ ἐπιτυχάνουσιν οἷτε διὰ συνήθειαν καὶ οἱ ἀπὸ ταῦτομάτου, τὴν αἰτίαν θεωρεῖν ἐνδέχεται, τὸ δὲ τοιούτον ἤδη πάντες ἂν ὁμολογήσαιεν τέχνης ἔργον εἶναι.

¹ ἀντίστροφος: ανάλογη.

² ἀφωρισμένης: (εδώ) διακριτή.

³ ἀμφοῖν: γενική δυϊκού
αριθμού του ἄμφω: και οι δύο.

⁴ εἰκῇ: τυχαία, χωρίς σχέδιο.

⁵ ἀπὸ ἕξεως: ως αποτέλεσμα
ἀσκήσης.

⁶ ὁδῶ: (εδώ) τρόπος, μέθοδος.

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του κειμένου .

Μονάδες 20

Γ2. α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον τύπο που ζητείται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

ἀφωρισμένης: το τρίτο πρόσωπο ενικού αριθμού στην οριστική του παθητικού αορίστου

ὑπέχειν: το δεύτερο πρόσωπο ενικού αριθμού στην προστακτική του αορίστου β' στην ίδια φωνή

πολλῶν: τη δοτική πληθυντικού αριθμού του θηλυκού γένους στον υπερθετικό βαθμό

δρῶσιν: τη γενική πληθυντικού αριθμού του αρσενικού γένους της μετοχής ενεστώτα στην ίδια φωνή

(μονάδες 4)

Γ2. β. «τὸ δὲ τοιοῦτον ἤδη πάντες ἂν ὁμολογήσαιεν τέχνης ἔργον εἶναι»: Να μεταφέρετε όλους τους καιτούς τύπους της πρότασης στον άλλον αριθμό.

(μονάδες 6)

Μονάδες 10

Γ3. α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παρακάτω τύπους: **τῇ διαλεκτικῇ, ἐξετάζειν, θεωρεῖν, ἔργον.**

(μονάδες 4)

Γ3. β. «Ἐπεὶ δ' ἀμφοτέρως ἐνδέχεται»: Να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης (μονάδα 1) και να αιτιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς της (μονάδα 1).

(μονάδες 2)

Γ3. γ. «Τῶν μὲν πολλῶν οἱ μὲν εἰκὴ ταῦτα δρῶσιν, οἱ δὲ διὰ συνήθειαν ἀπὸ ἕξεως»: Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους υπογραμμισμένους όρους.

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

11 ΙΟΥΝΙΟΥ 2018

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Οι απαντήσεις είναι ενδεικτικές

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ

A. Μετάφραση

Ἔργο λοιπόν δικό μας, των ιδρυτῶν τῆς πόλης, εἶπα ἐγώ, εἶναι νὰ ἀναγκάσουμε τίς ἐξαιρετικές φύσεις νὰ φτάσουν στή γνῶση που προηγουμένως εἶπαμε ὅτι εἶναι ἡ σπουδαιότερη, νὰ δουν δηλαδή τὸ ἀγαθὸ καὶ νὰ ἀνεβούν ἐκεῖνη τὴν ἀνηφορική οδὸ καὶ, ἀφοῦ ἀνεβούν καὶ τὸ δουν ἀρκετά (τὸ ἀγαθόν), νὰ μὴν τοὺς ἐπιτρέψουμε (νὰ κάνουν) αὐτὸ που τώρα τοὺς ἐπιτρέπεται.

Ποιο δηλαδή;

Τὸ νὰ μένουν συνεχῶς ἐκεῖ, εἶπα ἐγώ, καὶ νὰ μὴ θέλουν νὰ κατεβαίνουν πάλι κοντὰ σὲ ἐκείνους τοὺς δεσμώτες οὔτε νὰ συμμετέχουν μαζί με ἐκείνους καὶ στοὺς κόπους καὶ στὶς τιμές, εἴτε μικρότερης εἴτε μεγαλύτερης ἀξίας.

Ἐπειτα, εἶπε, θὰ ἀδικήσουμε αὐτοὺς καὶ θὰ τοὺς κάνουμε νὰ ζουν χειρότερα, ἐνῶ ἔχουν τὴ δυνατότητα νὰ ζουν καλύτερα;

B.1

α. «ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον»

Με τὸν ὅρο «μέγιστον μάθημα» ὁ Πλάτων ἐννοεῖ τὴ θέαση τῆς **Ιδέας τοῦ Ἀγαθοῦ**, τὴν ὑψίστη γνῶση, τὴν οὐσία ὅλων τῶν πραγμάτων, τὸ ἐπιστέγασμα ὅλων τῶν ιδεῶν, που ἀποτελοῦν τὰ «όντως ὄντα». Αὐτὸ τὸ «μάθημα» πρέπει νὰ διδαχθοῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καὶ κυρίως ἐκεῖνοι που θὰ κυβερνήσουν τὴν ιδεώδη πολιτεία. Ἡ κατάρκτηση, ὁμῶς, τοῦ Ἀγαθοῦ προϋποθέτει τὴ **χαρισματική φύση** καὶ τὴν **κατάλληλη παιδεία**. Σύμφωνα δηλαδή με τὸν Πλάτωνα, ἡ θέαση τῆς ιδέας τοῦ Ἀγαθοῦ εἶναι ἀπὸ τὴ φύση ἀδύνατη στοὺς περισσότερους ἀφοῦ μόνο οἱ χαρισματικοὶ ἀπὸ τὴ φύση ἄνθρωποι (καλὴ σωματικὴ διάπλαση καὶ

οξύνοια) σε συνδυασμό με την κατάλληλη παιδεία (μουσική-γυμναστική, θετικές επιστήμες, φιλοσοφία/διαλεκτική) θα φτάσουν στον υπερουράνιο κόσμο της νόησης και στην κατάκτηση του Αγαθού. Οι άνθρωποι, κατά τον Πλάτωνα, πρέπει να επιχειρούν τέτοιου είδους πνευματικές και ηθικές «αναβάσεις» που οδηγούν στον κόσμο των ιδεών («ἀφικέσθαι»), του Ήλιου και του φωτός που καθοδηγεί την ανθρώπινη ύπαρξη στην τελειώσή της.

β. «ιδεῖν τε τὸ ἀγαθόν»

Η έννοια του Αγαθού αποτελεί έναν από τους βασικότερους προβληματισμούς του Πλάτωνα και ως ὅρος είναι θεμελιώδης στο φιλοσοφικό του σύστημα. Παρ' όλα αυτά δεν δίνει μια σαφή ερμηνεία του ὅρου αλλά αρκείται σε υπαινιγμούς, γι' αυτό και στην αρχαιότητα το «Πλάτωνος ἀγαθόν» ήταν παροιμιακή έκφραση για κάτι το ασαφές και το σκοτεινό. Από το ίδιο το έργο του Πλάτωνα οδηγούμαστε στις ακόλουθες προσεγγίσεις σχετικά με το περιεχόμενο του αγαθού. Αγαθό λοιπόν είναι: α) το εἶναι και ὅ,τι διατηρεῖ το εἶναι β) ἡ τάξις, ὁ κόσμος και ἡ ενότητα που διαπερνά και συνέχει την πολλαπλότητα και γ) ὅ,τι παρέχει την αλήθεια και την επιστήμη. Η έκφραση αὐτὸ τὸ ἀγαθόν φαίνεται να δηλώνει την ὑψίστη αρχή και την πηγή του ὄντος και της γνώσης. Ο ίδιος ο φιλόσοφος δίνει τον ορισμό στο έκτο βιβλίο της Πολιτείας (505 a): «ἐπεὶ ὅτι γε ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέα μέγιστον μάθημα, πολλακίς ἀκήκοας». Η ιδέα του Αγαθού βρίσκεται στην κορυφή του κόσμου των ιδεών και ταυτίζεται με το θεό. Το Αγαθό το στηρίζουν οι υπερκόσμιες δυνάμεις δικαιοσύνη, ἀνδρεία, σωφροσύνη, αἰδώς και ὁσιότητα. Το Αγαθό αποτελεί την αιτία ὅλων ὧν υπάρχουν και ὑπερέχει σε δύναμη, αξία και σπουδαιότητα, συνιστώντας παράλληλα την αρχή της νόησης και της ηθικής. Το Αγαθό μπορεί να προσεγγιστεί και να το θεαθεί ο άνθρωπος, ὄχι βέβαια με τις αισθήσεις, αλλά με την καθαρή νόηση («ιδεῖν», «ἰδῶσι»).

γ. «ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν»

Ο άνθρωπος με τη βοήθεια της παιδείας ακολουθεῖ μια πορεία δύσκολη, μια πορεία ἀνάβασης ἀπὸ τα αἰσθητά, που είναι ἡ πρώτη βαθμίδα γνώσης, πρὸς τα νοητά και την ιδέα του Αγαθού. Η ἀνάβασις, λοιπόν, ἀπὸ το ἡμίφως του σπηλαίου στον επάνω κόσμο που φωτίζεται ἀπὸ τον ἥλιο (το σύμβολο του Αγαθού) ισοδυναμεῖ με την ἀνοδο στον κόσμο του νοητοῦ. Η ὅλη ἀνάβασις είναι μια πνευματική ἀσκηση, μια συνεχής και

εντεινόμενη αφύπνιση, μια διαδικασία τελείωσης, που καταλήγει στον υπερουράνιο κόσμο των ιδεών. Επειδή οι δυσκολίες αυτής της προσπάθειας είναι πολλές, ο Πλάτων χρησιμοποιεί τους όρους ανάβασις και αναβαίνω, που από μόνοι τους εμπεριέχουν την έννοια του σκληρού αγώνα, με μεταφορική σημασία σε ό,τι σχετίζεται με την παιδεία και τα αγαθά της. Η πορεία, άλλωστε, προς την ολοκλήρωση του ενάρετου ανθρώπου είναι τραχεία και γεμάτη δυσκολίες. Η πορεία αυτή για τον Πλάτωνα ταυτίζεται με την κατάλληλη παιδεία (3 κύκλοι εκπαίδευσης-αγωγή φυλάκων) που είναι η στροφή της ψυχής προς την ιδέα του Αγαθού αλλά και η διαδικασία μετάβασης από την άγνοια προς τη θέαση της αλήθειας.

B.2

α.

Ο Σωκράτης αντικρούει την ατομοκεντρική θεώρηση του Γλαύκωνα για τη δικαιοσύνη και του υπενθυμίζει ότι τελικός και κορυφαίος σκοπός του νόμου, τον οποίο προσωποποιεί, είναι **η ευδαιμονία όλης της πόλης** και όχι μόνο μιας κοινωνικής ομάδας («*ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι*»). Είναι κοινή πεποίθηση των μεγάλων Ελλήνων διανοητών (Σωκράτης, Πλάτων, Αριστοτέλης, Πρωταγόρας) ότι το άτομο και η κοινωνική ομάδα εντάσσονται στο σύνολο (στην πόλη) και καθορίζονται από αυτό, ενώ ταυτόχρονα έχουν την υποχρέωση να συμβάλλουν στην εύρυθμη λειτουργία και στην ευδαιμονία του. Η ατομική ευδαιμονία μπορεί να υπάρξει μόνο αν όλα τα μέλη της κοινωνίας έχουν τις προϋποθέσεις που χρειάζονται για να την απολαύσουν.

β.

Οι νόμοι, ένα σύνολο κανόνων θεσπισμένων από την πολιτεία, είναι η βασική αρχή για την ομαλή συμβίωση των ανθρώπων. Ο Σωκράτης στην απάντησή του στην ένσταση του Γλαύκωνα προσωποποιεί τον Νόμο (φυσικά δεν παύει να είναι ανεπηρέαστος από προσωπικές συμπάθειες και αντιπάθειες) και του αποδίδει τρεις βασικές λειτουργίες του με τις οποίες επιδιώκεται η ευδαιμονία της πόλης. Χρησιμοποιεί τρεις μετοχές («*συναρμόττων, ποιῶν και ἐμποιῶν*») για να καταδείξει τρεις αδιαπραγμάτευτες λειτουργίες του Νόμου, που αποτελούν και τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την ύπαρξη και την ευδαιμονία της πόλης. Πιο συγκεκριμένα:

- συγκροτεί τους πολίτες σε αρμονικό σύνολο (**«συναρμόττων τούς πολίτας πειθοῖ τε καί ἀνάγκη»**) χρησιμοποιώντας δύο μέσα, την πειθώ και τον εξαναγκασμό. Ο άριστος νομοθέτης, κατά τον Πλάτωνα (βλ. *Νόμοι* 722b), συνδυάζει την πειθώ με τη βία, η οποία αφορά κυρίως τὸν ἄπειρον παιδείας ὄχλον. Με την πειθώ, με τη χρήση, δηλαδή, λογικών επιχειρημάτων, την προβολή υγιών προτύπων και με την παιδεία οφείλουν οι πολίτες να συνειδητοποιήσουν τον κοινωνικό τους ρόλο, να παραμερίσουν το προσωπικό τους συμφέρον και να προσφέρουν αλληλοβοηθούμενοι ὅ,τι είναι δυνατόν στην πολιτεία. Η μέθοδος αυτή απευθύνεται κυρίως στους πεπαιδευμένους πολίτες. Υπάρχουν, όμως, πολίτες και μέλη της κοινωνίας, οι οποίοι δεν πείθονται με τον λόγο. Σ' αυτούς επιβάλλεται η βία. Πρόκειται για τον καταναγκασμό που ορίζεται από τον νόμο και δεν επιβάλλεται τυραννικά, αυταρχικά. Η μέθοδος αυτή απευθύνεται, κυρίως, στον «ἄπειρον παιδείας ὄχλον», στον οποίο ο φιλόσοφος-νομοθέτης την εφαρμόζει, αλλά επιβάλλει και στους πολίτες, αν εκείνοι πολυπραγμονούν, καταναγκαστικά, υποχρεωτικά μέτρα για τη συμμόρφωσή τους στο πνεύμα της δικαιοσύνης, όπως και στους πεπαιδευμένους, που δεν έχουν συνετιστεί με την πειθώ, και στους άρχοντες, που είναι υποχρεωμένοι να ζουν με λιτότητα και ευσυνειδησία, ώστε να εκλείψει η διαφθορά από τον δημόσιο βίο. Ο νόμος με τη χρήση των δύο αυτών δυνάμεων, της πειθούς και της ανάγκης, επιτελεί την κοινωνική λειτουργία της πολιτείας.

- τους κάνει να συνεισφέρουν ὅλοι στο κοινό καλό (**«ποιῶν μεταδιδόναι ἀλλήλοις τῆς ὠφελίας ἣν ἂν ἕκαστοι τὸ κοινὸν δυνατοὶ ὦσιν ὠφελεῖν»**). Λειτουργώντας με αυτόν τον τρόπο ο νόμος επιτελεί την **οικονομική λειτουργία** της πολιτείας. Εξασφαλίζει δηλαδή και κατοχυρώνει μία βασική αρχή που είναι από τα απαραίτητα στοιχεία της ύπαρξης μιας πολιτείας, την αρχή του καταμερισμού της εργασίας. Ἐτσι τα οικονομικά οφέλη και τα αγαθά που εξασφαλίζει κάποιος από τις εργασίες του τα μοιράζεται με τους συνανθρώπους του και το άτομο το ἐνδεές γίνεται αὐτάρκες σύμφωνα με την αρχή της αμοιβαιότητας. Τίποτε δεν θα μπορούσε να εγγυηθεί καλύτερα την αποτελεσματικότητα της πόλης, από μια κοινωνική διάρθρωση στην οποία κάθε εργασία θα γίνεται από αυτούς που είναι οι πιο κατάλληλοι.

δημιουργεί ο ίδιος πολίτες με σκοπό να τους χρησιμοποιεί για τη συνοχή της πόλης (**«καὶ αὐτὸς ἐμποιῶν ... ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως»**). Με αυτόν τον τρόπο ο νόμος λειτουργεί **παιδαγωγικά**, αφού έχει τη δύναμη να διαπλάθει το χαρακτήρα των ανθρώπων και να τον μεταμορφώνει ὅπως αὐτὸς θέλει, αλλά και **πολιτικά**, αφού τα άτομα αυτά μετά την

ανάπλασή τους θα συντελέσουν στην ομοιογένεια και συνοχή της πόλης. Για να πετύχει αυτό το σκοπό πρέπει να παρέχει στους πολίτες μια εκπαίδευση, η οποία θα βασίζεται στην κατανόηση της ανθρωπίνης ψυχής και τη γνώση των ιδεών. Με άλλα λόγια ο νόμος οφείλει να κάνει τους πολίτες όσο το δυνατόν καλύτερους, δηλαδή ικανούς ν' αποκτήσουν τις κυριότερες αρετές και συλλογική συνείδηση ώστε να είναι σε θέση να περιορίζουν τις ατομικές τους επιθυμίες και να λειτουργούν με γνώμονα το συλλογικό συμφέρον. Τέλος, ο νόμος θέτει όρια και περιορισμούς στη συμπεριφορά των πολιτών, αλλά και των φιλοσόφων-βασιλέων, ώστε να μην παρεκτρέπονται και διαταράσσουν τη συνοχή της πόλης.

B.3

- 1-Κέφαλο
- 2- χορό
- 3-εκδιώχθηκε κακήν κακώς από το νησί
- 4- επωμίζονται στρατιωτικά και διοικητικά καθήκοντα
- 5 – την Τυραννίδα

B.4.α

ἀφικέσθαι-ανικανοποίητος
εἶπον- ρήμα
ιδεῖν-ιδέα
μεταδιδόναι-παράδοση

B.4.β

Τα υλικά αγαθά αποτελούν την υπέρτατη επιδίωξη του σύγχρονου ανθρώπου.

Ο ανθρώπινος πόνος γίνεται πολλές φορές αντικείμενο εκμετάλλευσης.

Οι φαύλοι πολιτικοί συχνά εμπλέκονται σε οικονομικά σκάνδαλα.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1.

Η ρητορική είναι ανάλογη με τη διαλεκτική· γιατί και οι δύο ασχολούνται με κάποια τέτοια θέματα τα οποία κατά κάποιο τρόπο είναι κοινά στο να τα γνωρίζουν όλοι και δεν ανήκουν σε καμία διακριτή επιστήμη. Γι' αυτό και όλοι κατά κάποιο τρόπο μετέχουν και στις δύο· γιατί όλοι μέχρι κάποιο σημείο επιχειρούν και να εξετάζουν και να λογοδοτούν και να απολογούνται και να κατηγορούν. Από τους περισσότερους, λοιπόν, άλλοι κάνουν αυτά τυχαία και άλλοι από συνήθεια ως αποτέλεσμα άσκησης. Επειδή, όμως, είναι δυνατό (να τα κάνουν) και με τους δύο τρόπους, είναι φανερό ότι αυτά μπορούν να γίνουν και με τρόπο μεθοδικό· για ποιο λόγο πράγματι πετυχαίνουν άλλοι από συνήθεια και άλλοι χωρίς σχέδιο, είναι δυνατό να εξετάσουμε την αιτία του και όλοι τότε θα συμφωνούσαν ότι κάτι τέτοιο είναι έργο μιας τέχνης.

Γ2α.

ἀφωρίσθη

ὑπόσχες

πλείσταις

δράντων

Γ2β.

«Τὰ δέ τοιαῦτα ἤδη πᾶς ἂν ὁμολογήσαι / ὁμολογήσει(ν) τεχνῶν ἔργα εἶναι»

Γ3α.

διαλεκτική: Δοτική αντικειμενική στο **ἀντίστροφος**

ἐξετάζειν: Τελικό απαρέμφατο αντικείμενο στο **ἐγχειροῦσιν**

θεωρεῖν: Τελικό απαρέμφατο υποκείμενο στο **ἐνδέχεται**

ἔργον: Κατηγορούμενο στο τό τοιοῦτον από το εἶναι

Γ3β.

Επιρρηματική αιτιολογική πρόταση, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό αίτιο.

Γ3γ.

τῶν πολλῶν: γενική διααιρετική στο **οἱ μὲν – οἱ δέ**

εἰκῇ: δοτική του τρόπου (ή δοτικοφανές επίρρημα του τρόπου) στο **δρῶσιν**

ταῦτα: σύστοιχο αντικείμενο στο **δρῶσιν**

διὰ συνήθειαν: εμπρόθετος της αιτίας στο **δρῶσιν**